

NORGES HØYESTERETT

Den 5. desember 2017 avsa Høyesterett dom i

HR-2017-2292-A, (sak nr. 2017/884), sivil sak, anke over dom,

Uloba - Independent Living Norge SA (advokat Torgeir Juliussen Finne – til prøve)

mot

A (advokat Stine Louise Windingstad – til prøve)

STEMMEGIVNING :

- (1) Dommer **Falch**: Saken gjelder spørsmål om arbeidsgiver er erstatningsansvarlig for underslag som en tidligere ansatt gjør etter at arbeidsforholdet er avsluttet.
- (2) A ble rammet av hjerneslag i 2005 og har senere vært pleietrengende. Han ble innvilget brukerstyrt personlig assistanse, heretter forkortet BPA, fra X kommune.
- (3) BPA er en alternativ måte å organisere praktisk og personlig bistand til personer med nedsatt funksjonsevne. For dem som kvalifiserer, er dette nå en rettighet etter pasient- og brukerrettighetsloven § 2-1 d. Kommunen setter i sitt tildelingsvedtak visse rammer for de tjenester som skal ytes, både tidsmessig og innholdsmessig. Innenfor disse rammene påtar brukeren – A – seg et ansvar for organiseringen og ledelsen av de tjenestene som assistentene skal yte ham. Formålet er å selvstendiggjøre brukeren og å skreddersy bistanden.
- (4) Uloba - Independent Living Norge SA, heretter Uloba, tilrettelegger BPA-tjenester til brukere. I 2006 inngikk Uloba avtale med A. Uloba påtok seg rollen som arbeidsgiver for de assistentene A rekrutterer, og A påtok seg rollen som arbeidsleder for dem. Uloba påtok seg også ansvar for opplæring av A i hans rolle som arbeidsleder.

- (5) B, som tidligere hadde vært hjemmehjelp hos A, ble ansatt i Uloba som assistent for A fra 2. mars 2010. B sa opp sin stilling med virkning fra 30. november 2012.
- (6) Mens han var ansatt bisto B A med blant annet betaling av regninger. I kommunens tildelingsvedtak var det forutsatt at A trengte bistand til det. Årsaken var at han hadde enkelte kognitive problemer som gjorde det vanskelig for ham å foreta så sammensatte operasjoner som betjening av nettbank. Lagmannsretten har gitt denne beskrivelsen av hvordan betalinger fant sted:
- "... Betaling skjedde ved at B håndterte bankID-brikken og la inn kode fra denne. Videre fylte han inn de nødvendige data for betaling i nettbank, inkl. KID-nummer. A fylte inn sitt personlige passord selv. Han søkte å holde dette passordet skjult for B, men det er uomtvistet mellom partene at B så og lærte seg det personlige passordet."**
- (7) Dette innebar at B – under arbeidsforholdet – fikk kunnskap om hvor A oppbevarte bankID-brikken sin. Han ble også kjent med As personnummer, kode og passord.
- (8) I perioden fra 9. mars 2010 til 25. august 2014 overførte B til sammen 2 460 532 kroner fra As konti til egne konti. Det dreier seg om så mye som 387 enkeltoverføringer. Første overføring skjedde få dager etter at arbeidsforholdet hos A begynte, og siste overføring skjedde nesten ett år og ni måneder etter at arbeidsforholdet var avsluttet. Da B ble pågrepet av politiet 24. september 2014, var han i besittelse av As aktive bankID-brikke.
- (9) Etter at B hadde sluttet som assistent hos A, byttet A bankID-brikke fem ganger – første gang 31. desember 2012 – og han fikk nye passord fra banken tre ganger. Passordet endret A hver gang til sitt gamle passord. Fordi bankID-brikken blir inaktiv straks kunden bestiller en ny, har B hver gang fått tak i As nyeste brikke. Hvordan det har skjedd, er ikke klarlagt i detalj.
- (10) Lagmannsretten fastslo at A ikke ga B tilgang til de nye brikkene. B må derfor ha borttatt dem, og han har trolig også byttet dem med gamle, inaktive brikker. Da A ikke fikk brikken til å virke, har han bestilt en ny fra banken. Tyveriene av brikker kan ha skjedd ved besøk hos A eller ved at B har tatt seg inn i As bolig. Fra tiden som assistent visste B hvor As husnøkkel var gjemt.
- (11) B ble 14. april 2015 dømt av Sør-Trøndelag tingrett til fengsel i tre år for grovt underslag. Han ble også dømt til å erstatte A et beløp som tilsvarer de uberettigete overføringene med tillegg av renter. Dommen er rettskraftig. B har ikke betalt noen del av erstatningen, og det er opplyst at han ikke er søkegod.
- (12) Ved stevning til Sør-Trøndelag tingrett krevde A erstatning fra Uloba for sitt økonomiske tap. Under saksforberedelsen erkjente Uloba ansvar for den delen av tapet som skyldes overføringer B gjorde mens han var ansatt i Uloba. Dette ble betalt. Tingretten avsa 4. mars 2016 dom med denne domsslutningen:
- "1. Uloba SA dømmes til å betale 38 300 – trettiåttetusentrehundre – kroner til A med tillegg av lovens forsinkelsesrente fra 9. februar 2015 til betaling skjer.**
- 2. Sakskostnader idømmes ikke."**
- (13) Tingretten kom til at Uloba også var ansvarlig for de overføringene B hadde foretatt etter at han sluttet som assistent, men bare frem til A fikk ny bankID-brikke første gang.

Begrunnelsen var at en arbeidsgiver ikke er erstatningsansvarlig for overføringer som en tidligere ansatt gjør med bankID-brikke og passord som han har skaffet seg etter arbeidsforholdets opphør.

- (14) A anket dommen til Frostating lagmannsrett, som avsa dom 18. januar 2017. Den ble opphevet av Høyesteretts ankeutvalg 8. februar 2017 på grunn av saksbehandlingsfeil. Etter ny ankeforhandling avsa lagmannsretten ny dom 30. mars 2017 med denne domsslutningen:
- "1. Uloba SA dømmes til å betale til A 1 853 401 – enmillionåttehundreogfemtiretusenfirehundreogen – kroner med tillegg av forsinkelsesrente fra 17. februar 2016 frem til betaling skjer.
 2. I sakskostnader for tingretten betaler Uloba SA til A 116 800 – etthundreogsekstentusenåttehundre – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom.
 3. I sakskostnader for lagmannsretten ved den opprinnelige ankebehandling (saksnr. 16-074992 ASD-FROS) betaler Uloba SA til A 114 719 – etthundreogfjortentusensjuhundreognitten – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom.
 4. I sakskostnader for lagmannsretten ved den nye behandling (saksnr. 17-025611 ASD-FROS) betaler Uloba SA til A 49 971 – førtinitusennihundreogsyttien – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom."
- (15) Lagmannsretten kom til at Uloba også er ansvarlig for de overføringene B foretok med de nye bankID-brikkene som han hadde skaffet seg etter arbeidsforholdets opphør. Begrunnelsen var at også dette omfattes av arbeidsgivers erstatningsansvar.
- (16) Uloba har anket dommen til Høyesterett og gjort gjeldende at selskapet ikke er ansvarlig for de overføringene B foretok etter 31. desember 2012, det vil si etter at A første gang fikk ny bankID-brikke. Anken er begrenset til rettsanvendelsen. De ulike beløpene er korrigert noe sammenlignet med det som har vært lagt til grunn i de tidligere instanser. Men partene er enige om at Uloba nå har betalt erstatning for alle overføringene som ble foretatt før det nevnte tidspunktet.
- (17) Den ankende part – *Uloba - Independent Living Norge SA* – har gjort gjeldende at vilkårene i skadeserstatningsloven § 2-1 nr. 1 ikke er oppfylt for den omtvistede delen av tapet. B har ikke voldt skaden under sin utførelse av arbeid for Uloba. Og under enhver omstendighet skyldes skaden at B har gått utenfor hva det er rimelig å regne med. Uloba har fremsatt denne påstanden:
- "Uloba Independent Living Norge SA frifinnes."**
- (18) Ankemotparten – A – har gjort gjeldende at lagmannsrettens dom er riktig. Bs underslag bygger på den særlige tillit og kunnskap han fikk hos A, slik også formålet med BPA ordningen er. Arbeidsforholdet ga ham innsikt i As banktilknytning, økonomi, bolig, daglige rutiner, oppbevaringssteder, personnummer og passord. Det følger av Rt-2015-475 (advokatdommen) at det skal legges betydelig vekt på den kunnskap og tillit kunder og brukere skal ha til vedkommende arbeidsgiver. Da er det i samsvar med

Rt-2008-755 (hjemmehjelpdommen) å tolke ansvaret i § 2-1 nr. 1 utvidende. Uloba hadde dessuten forsikret seg mot slikt tap. A har fremsatt denne påstanden:

"1. Uloba Independent Living Norge AS dømmes til å betale A kr. 1. 624 979,- med tillegg av forsinkelsesrente fra 17. februar 2016 frem til betaling skjer.

2. A tilkjennes sakens omkostninger for alle instanser."

(19) *Jeg er kommet til at anken fører frem.*

(20) Ulobas erstatningsansvar for Bs handlinger reguleres av skadeserstatningsloven § 2-1 nr. 1, som lyder:

"Arbeidsgiver svarer for skade som voldes forsettlig eller uaktsomt under arbeidstakers utføring av arbeid eller verv for arbeidsgiveren, idet hensyn tas til om de krav skadelidte med rimelighet kan stille til virksomheten eller tjenesten, er tilsidesatt. Ansvaret omfatter ikke skade som skyldes at arbeidstakeren går utenfor det som er rimelig å regne med etter arten av virksomheten eller saksområdet og karakteren av arbeidet eller vervet."

(21) Det er ikke omtvistet at B har vært arbeidstaker i Uloba, og at han forsettlig har påført A skade. Hovedspørsmålet er om skaden – den omtvistete delen av tapet – er voldt "under arbeidstakers utføring av arbeid" for Uloba. Dette er et selvstendig vilkår for ansvar, jf. Rt-2008-755 avsnitt 27 (hjemmehjelpdommen) og Rt-2012-1420 avsnitt 31 og 32.

(22) I vilkåret ligger blant annet en tidsmessig avgrensning. Arbeidsgiver er ikke ansvarlig for de skadehandlingene en arbeidstaker gjør på fritiden eller etter at arbeidsforholdet er avsluttet. Da er han ikke i tjeneste for arbeidsgiveren.

(23) I hjemmehjelpdommen kom Høyesterett til at arbeidsgiver – en kommune – ble erstatningsansvarlig for tap som en bruker av kommunens hjemmehjelpstjeneste ble påført ved at en hjemmehjelp stjal brukerens kontantkort med kode. Avgjørende var at tyveriet av kort og kode skjedde mens hjemmehjelpen utførte tjeneste for kommunen – tyveriet skjedde ikke under privat samvær med brukeren. Det faktum at skaden først "manifesterte seg" ved hjemmehjelpens etterfølgende bruk av kortet – som delvis skjedde etter arbeidsforholdets opphør – hadde da ikke betydning, se avsnitt 35 i dommen. Det er ikke gitt noen nærmere begrunnelse for hvorfor skaden ble ansett voldt ved korttyveriet og ikke ved uttakene. Men jeg bygger på at det avgjørende her vil være at tyveriet som muligjører uberettigete uttak, skjer i tjenesten.

(24) I saken her har det ikke skjedd tyveri av kontantkort, men av bankID-brikker. Etter min mening er funksjonen til et kontantkort og en bankID-brikke sammenlignbar. Begge gir besitteren mulighet for uttak fra eierens bankkonto hvis besitteren også har relevant kunnskap om kode og passord.

(25) Dette innebærer at situasjonen her var annerledes enn den var i hjemmehjelpdommen på et, for meg, avgjørende punkt: Her skjedde *både* tyveriene og de påfølgende uttakene etter at Bs arbeidsforhold i Uloba var avsluttet. Arbeidsforholdet ble avsluttet 30. november 2012, og det første tyveriet av bankID-brikke kan tidligst ha skjedd en måned senere. Det siste tyveriet må ha skjedd etter 14. mai 2014, nesten halvannet år etter avsluttet arbeidsforhold.

- (26) Konsekvensen er at de skadevoldende handlingene ikke skjedde "under arbeidstakers utføring av arbeid ... for arbeidsgiveren". Skaden er påført A ved handlinger – tyverier av bankID-brikker med påfølgende uttak fra hans bankkonti – som B i sin helhet utførte etter at arbeidsforholdet var opphørt.
- (27) Det er riktig som A har pekt på, at tyveriene og uttakene er muliggjort gjennom den *kunnskap* B fikk i arbeidsforholdet, blant annet om passord, personnummer og rutiner. Men avgjørende for at ansvar etter § 2-1 nr. 1 skal inntre, er ikke at arbeidstakeren får nødvendig kunnskap under utføringen av arbeidet. Avgjørende er at skaden "voldes" da. Det ble skaden ikke. Den ble voldt senere, da B var ute av Uloba.
- (28) A har gjort gjeldende at bestemmelsen må tolkes utvidende. Det mener jeg at det ikke er grunnlag for:
- (29) I lovforarbeidene er det uttrykt at arbeidsgiverens ansvar "ikke omfatter skade som arbeidstakeren volder utenfor tjenesten", se side 44 i Innstilling II fra Erstatningslovkomitéen, som ble avgitt i desember 1964. I forlengelsen heter det at spørsmålet i enkelte tilfelle "vil ... kunne by på tvil", og det antydes at vilkåret for ansvar da "i alminnelighet" vil være at skaden er voldt på et tidspunkt vedkommende er i arbeidsgivers tjeneste, og at skadehandlingen står i forbindelse med utføringen av vervet eller oppdraget. Jeg mener at vi her ikke står overfor et tvilstilfelle. Lovforarbeidene gir da ingen åpning for å bygge på andre kriterier enn det som fremgår av loven. Støtte for at loven skal tolkes utvidende, slik at også Bs skadevoldende handlinger omfattes, gir forarbeidene ikke.
- (30) A har gjort gjeldende at Høyesterett i Rt-2015-475 (advokatdommen) tolket bestemmelsen utvidende da en partner i et advokatfirma ble ansett som "arbeidstaker". Begrepet er særskilt definert i skadeserstatningsloven § 2-1 nr. 3, som førstvoterende tok utgangspunkt i. I avsnitt 66 uttalte han at arbeidsgiveransvaret "bygger på en grunnleggende tanke om at arbeidsgiver bør ha ansvar for virksomhet som drives i hans interesse". Han fortsatte i avsnitt 68:
- "Mer overordnet må det ved tolkningen av skadeserstatningsloven § 2-1 sees hen til at bestemmelsen inngår i et sett av regler om aktiv identifikasjon som i høy grad er skapt gjennom rettspraksis, og som – med forbehold for de begrensninger som følger av positiv rett – må kunne utvikles og tilpasses blant annet i lys av samfunnsutviklingen og ulike måter å organisere virksomhet på".**
- (31) Når Høyesterett kom til at partneren var omfattet av arbeidstakerbegrepet, var det utfra en realbetragtning: Partneren inngikk i advokatfirmaets "alminnelige arbeidsstokk", og han var underlagt samme styring som ansatte advokater, se avsnitt 74. Dommen anvender derfor § 2-1 nr. 3 på det særskilte faktum som forelå. Jeg oppfatter ikke dommen slik at den – i strid med lovens ordlyd – utvider arbeidsgivers ansvar.
- (32) Førstvoterende drøftet deretter, fra avsnitt 76, de krav § 2-1 stiller til arbeidsgiverens "saklige tilknytning" til den skadegjørende handlingen. Men det spørsmålet oppstår ikke her, hvor skaden ble voldt etter – til dels lenge etter – arbeidsforholdets opphør. Handlingene mangler her tilknytning til arbeidsgiveren av tidsmessige grunner. Jeg går derfor ikke inn på den delen av advokatdommen.

- (33) Dette innebærer at heller ikke rettspraksis gir støtte for å tolke § 2-1 nr. 1 utvidende, slik at også Bs skadevoldende handlinger omfattes.
- (34) A har endelig pekt på at særtrekk ved BPA-ordningen tilsier at arbeidsgiveren bør bære det tapet som oppsto. Ordningen bygger på at assistentene gis særlig tillit og får god innsikt i brukerens private forhold. Jeg er enig i at brukeren er særlig sårbar, også etter avsluttet arbeidsforhold. Men et annet særtrekk ved BPA-ordningen er at brukeren er assistentens arbeidsleder. Arbeidsgiverens mulighet for styring og kontroll av assistenten er dermed mer begrenset enn vanlig er i arbeidsforhold. Og etter avsluttet arbeidsforhold er det, generelt sett, diskutabelt om – og eventuelt i hvilke tilfeller – tidligere arbeidsgivere bør pålegges risikoen for at tidligere assistenter påfører brukere skade.
- (35) Det foreligger derfor ingen entydige rimelighetsgrunner som skulle tilsi at arbeidsgiveransvaret bør utvides her til å dekke skade voldt etter arbeidsforholdets opphør. Og når forholdet dessuten klart faller utenfor ordlyden, er en slik utvidelse etter min mening utelukket.
- (36) A har også pekt på at Uloba hadde tegnet forsikring som dekker et eventuelt ansvar. Men heller ikke forsikringsmuligheten kan begrunne en utvidelse av ansvaret.
- (37) Jeg har på denne bakgrunn kommet til at det omtvistede tapet ligger utenfor Ulobas ansvar etter skadeserstatningsloven § 2-1 nr. 1. Uloba skal derfor frifinnes. Da er det for meg ikke aktuelt å gå inn på det rimelighetsvilkåret som bestemmelsen også inneholder.
- (38) Jeg stemmer for denne

D O M :

Uloba - Independent Living Norge SA frifinnes.

- (39) Dommer **Normann**: Jeg er kommet til at anken ikke fører frem.
- (40) Jeg tar først stilling til om skaden er voldt under utførelsen av arbeid eller verv for arbeidsgiveren, jf. skadeserstatningsloven § 2-1 nr. 1 første punktum.
- (41) Jeg er enig med førstvoterende i at vurderingen må tas med utgangspunkt i bestemmelsens ordlyd. Men bestemmelsen er relativt gammel, og det er avsagt et betydelig antall høyesterettsdommer om arbeidsgiveransvaret de senere årene. Rettspraksis får derfor stor betydning når grensene for arbeidsgiveransvaret skal fastlegges. Det er – slik jeg ser det – skjedd en utvidelse arbeidsgiveransvarets rekkevidde, jf. Rt-2008-755 (hjemmehjelpdommen) og Rt-2015-475 (advokatdommen).
- (42) Om tolkningen av skadeserstatningsloven § 2-1 heter det i advokatdommen avsnitt 68:

"Mer overordnet må det ved tolkningen av skadeserstatningsloven § 2-1 sees hen til at bestemmelsen inngår i et sett av regler om aktiv identifikasjon som i høy grad er skapt gjennom rettspraksis, og som - med forbehold for de begrensninger som følger av positiv rett - må kunne utvikles og tilpasses blant annet i lys av samfunnsutviklingen og ulike måter å organisere virksomhet på."

- (43) Jeg er enig med førstvoterende i at skaden i saken her ikke faller direkte inn under bestemmelsens ordlyd, men er – i motsetning til ham – kommet til at dette ikke kan være avgjørende.
- (44) Jeg finner særlig støtte i Rt-2008-755. I avsnitt 35 oppsummerte førstvoterende sin vurdering av om skaden var voldt i tjenesten slik:
- "Jeg finner det etter dette klart mest sannsynlig at kortet og koden ble fravendt A mens B utførte oppdrag for kommunen, en eller annen gang før 20. september 2005. At skaden først manifesterte seg ved Bs etterfølgende bruk av kortet, har etter mitt syn ikke betydning for sakens løsning."**
- (45) Som det fremgår, var det tilstrekkelig til at det første vilkåret var oppfylt, at hjemmehjelpen hadde skaffet seg de nødvendige midlene til å volde skaden under arbeidsforholdet. At bruken av kortet delvis fant sted etter at hjemmehjelpen hadde sluttet i kommunen, var ikke avgjørende.
- (46) Også i vår sak skaffet B seg de nødvendige midlene for å volde skaden under arbeidsforholdet: Han tilegnet seg kunnskap om passord, personnummer, hvor A oppbevarte kodebrikkene og hvor nøklene til boligen var gjemt. Gjennom arbeidet ble B også kjent med As rutiner, slik at han visste når A var ute av huset, noe som kan ha lettet hans tyveri av kodebrikkene.
- (47) At kodebrikkene ble stjålet etter at arbeidsforholdet opphørte, kan da etter mitt syn ikke være avgjørende. Jeg kan heller ikke se at det kan være avgjørende at det etter hvert ble bestilt nye kodebrikker, slik at B måtte begå nye tyverier for å få fortsatt tilgang til As konti.
- (48) Forskjellen fra hjemmehjelpdommen er at overføringene i saken her har foregått i et lengre tidsrom etter arbeidsforholdets opphør. Det kan umiddelbart fremstå som urimelig at tidsmessig fjerne tap skal dekkes av arbeidsgiveren. Men tapet er like fullt en følge av ansettelsesforholdet. Hjemmehjelpdommen gir ikke grunnlag for å oppstille en tidsmessig begrensning, og man er henvist til å falle tilbake på alminnelige foreldelsesregler. Men jeg tilføyer at de alminnelige begrensningene i ansvars omfang som følger av vilkårene i skadeserstatningsloven § 2-1 nr. 1 første punktum i.f. og annet punktum, her vil kunne få betydning for å begrense ansvars rekkevidde.
- (49) Jeg er etter dette kommet til at det første vilkåret i skadeserstatningsloven § 2-1 nr. 1 første punktum er oppfylt.
- (50) Av første punktum følger det videre at det skal tas hensyn til de krav skadelidte med rimelighet kan stille til virksomheten eller tjenesten. Og i § 2-1 nr. 1 annet punktum oppstilles som ytterligere vilkår at skaden ikke må skyldes at arbeidstakeren har gått utenfor det som det er rimelig å regne med etter arten av virksomheten eller saksområdet og karakteren av arbeidet eller vervet. Disse to vilkårene er i rettspraksis sett i sammenheng, jf. Rt-2012-1420 avsnitt 32 med videre henvisninger og Rt-2008-755 (hjemmehjelpdommen) avsnitt 27 og avsnitt 36. Blant annet i hjemmehjelpdommen, som har særlig betydning for saken her, behandlet førstvoterende kravene samlet.

- (51) Det er ikke lenger omtvistet at arbeidsgiveren kan bli holdt ansvarlig for arbeidstakers forsettlig handlinger. Med utgangspunkt i § 2-1 nr. 1 skal det også ved forsettlig skadeforvoldelse i strid med arbeidsgivers interesser foretas en bredere vurdering av hvor risikoen bør plasseres, jf. Rt-2012-1420 avsnitt 33.
- (52) Om denne vurderingen heter det i Rt-2008-755 avsnitt 45:
- "Ut fra høyesterettspraksis er det altså intet til hinder for at også tyverier og andre forsettlige skadegjørende handlinger foretatt av en ansatt i strid med arbeidsgiverens interesser kan føre til ansvar for arbeidsgiveren, forutsatt at det foreligger tilstrekkelig nærhet mellom arbeidsoppgavene og handlingen. Et viktig moment synes å være om skaden mer skyldes den særegne risikoen ved den enkelte ansatte, enn risikoen for at handlingen kan skje. Det må særlig legges vekt på skadelidtes mulighet til kontroll, og til hvem som er nærmest til å bære risikoen for at skade oppstår."**
- (53) Jeg går så over til den nærmere vurderingen i vår sak.
- (54) Pengehåndtering og bistand ved betaling av regninger over nettbank var – i motsetning til i hjemmehjelpdommen – en oppgave som inngikk i Bs avtalte gjøremål. Og ordningen med brukerstyrt personlig assistent er dessuten basert på et særlig tillitsforhold som åpner for større innsyn i brukerens private sfære enn det som er vanlig for en hjemmehjelp.
- (55) Det fremgår av det jeg nettopp har gjengitt fra hjemmehjelpdommen, at et viktig moment også er om skaden mer skyldes den særegne risikoen knyttet til arbeidet. Noen jobber legger mer til rette for ulovlig tilegnelse av penger enn andre. Risikoen utgjøres dermed både av type arbeid og risikoen knyttet til personen. For meg blir det sentrale at når arbeidsoppgavene åpner for denne type risiko – slik forholdene var i denne saken – er det mer nærliggende at arbeidsgiver dekker tapet.
- (56) Sammenlignet med hjemmehjelpdommen var det i vår sak større nærhet mellom arbeidsoppgavene og den skadevoldende handlingen, og muligheten for og risikoen knyttet til ulovlig tilegnelse av midler var også større.
- (57) Ved den nærmere avveiningen av hvem som er nærmest til å bære skaden, skal det også tillegges vekt hvem som har størst mulighet til kontroll. Ordningen med brukerstyrt personlig assistent er basert på et trepartsforhold der – i dette tilfellet – Uloba er arbeidsgiver, mens brukeren – her A – er arbeidsleder. Ordningen legger også opp til at bruker har stor innflytelse på hvem som tilsettes. I saken her valgte A å tilsette B i stillingen. Dette taler i utgangspunktet mot å ilegge Uloba ansvar. Uloba hadde dessuten begrenset mulighet til å kontrollere hvordan B *i det daglige* utførte sine oppgaver, og dette gjaldt desto mer etter opphør av arbeidsforholdet. I tillegg kommer at dersom A ikke hadde tilbakestilt sitt passord eller fulgt med på sine bankutskrifter, ville underslaget vært oppdaget før.
- (58) Jeg er likevel kommet til at disse forholdene ikke kan tillegges avgjørende vekt. Jeg viser til at A var helt avhengig av hjelp. At han opererte med samme passord, og at han ikke oppdaget underslaget, må tilskrives hans helsetilstand. Også i Rt-2008-755 (hjemmehjelpdommen) var brukeren avhengig av hjelp, jf. avsnitt 52. I den saken kom Høyesterett til at det heller ikke kunne føre til avkortning av erstatningen at brukeren unnlot å sjekke bankutskrifter, jf. avsnitt 53.

- (59) Uloba har også muligheten til å innføre rutiner og andre kontrolltiltak for å forhindre denne type misbruk, for eksempel ved å instruere brukeren til å skjule inntasting av passord.
- (60) Jeg viser videre til at Uloba som privat aktør har påtatt seg ansvaret for å drive denne tjenesten for kommunen. Forretningsideen er å håndtere den profesjonelle delen av ordningen mot vederlag, mens brukeren styrer arbeidsoppgavene. Brukerens rett til økt brukerinnflytelse og medvirkning er et helt sentralt element ved ordningen, jf. pasient- og brukerrettighetsloven § 3-1 og St.meld. nr. 25 (2005–2006), side 6. Det fremgår av stortingsmeldingen av "de økonomiske, juridiske og organisatoriske virkemidler [må] innrettes slik at brukernes stilling styrkes". I denne situasjonen gjør Ulobas mulighet til å tegne forsikring og til pulverisering av tapet seg gjeldende med særlig styrke.
- (61) Jeg er etter dette kommet til at A må gis medhold i sitt krav.
- (62) Dommer **Webster:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med annenvoterende, dommer Normann.
- (63) Dommer **Kallerud:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende, dommer Falch.
- (64) Dommer **Indreberg:** Likeså.
- (65) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

Uloba - Independent Living Norge SA frifinnes.

Riktig utskrift bekreftes: